Contributed by David Dessers
zaterdag, 20 november 2004 - Last Updated zondag, 03 juni 2007

Zowat 70.000 betogers sloten op zondag 17 oktober de derde editie van het Europees Sociaal Forum luidruchtig af. De centrale ordewoorden van die betoging waren 'Bush out!' en 'Troops out!'. Toch kwam ook het thema van de Europese neoliberale politiek en de Europese grondwet sterk aan bod tijdens dit Europees Sociaal Forum. In die mate zelfs dat de vergadering van de sociale bewegingen er een statement aannam waarin opgeroepen wordt voor een Europese betoging in Brussel op zaterdag 19 maart.

Op 22 en 23 maart vindt er in Brussel een Europese top plaats over het sociaal-economisch beleid van de Unie. De zogenaamde Lissabon-doelstellingen worden er geëvalueerd. Tijdens de top van Lissabon werd er beslist dat Europa 'de meest competitieve economie van de wereld' zou moeten worden. De Lissabon-doelstellingen vormen dan ook de Europese sokkel voor het antisociale beleid in de hele Unie. Het optrekken van de pensioenleeftijd, langere werkweken, het opschorten van uitkeringen... het kadert allemaal in de Lissabon-doelstellingen.

Die top mag daarom niet ongemerkt voorbijgaan en de andersglobalisten moeten massaal mobiliseren om de neoliberale politiek aan de kaak te stellen en eigen eisen naar voor te schuiven. Dat vond tenminste de Vergadering van de Sociale Bewegingen, die zondagochtend op 17 oktober plaatsvond in het kader van dit ESF en waaraan zo'n 3000 mensen deelnamen. Bovendien is het op 19 maart ook net twee jaar geleden dat Bush en Blair hun oorlog in Irak startten. In de oproep van de sociale bewegingen, aangenomen in Londen, lezen we het volgende: "Wij roepen op voor een centrale manifestatie in Brussel op 19 maart tegen oorlog en racisme, tegen het neoliberale Europa, tegen privatiseringen, tegen de Bolkestein-richtlijn en tegen aanvallen op de arbeidsduur; voor een Europa van rechten en solidariteit tussen de volkeren."

Die oproep van de Vergadering van de Sociale Bewegingen zet opnieuw de belangrijkste aandachtspunten en actieafspraken van de Europese andersglobaliseringsbeweging op een rijtje: de acties rond de Bolkesteinrichtlijn op 11 november 2004, de actieweek tegen de apartheidsmuur in Palestina van 9 tot 16 november, de acties tegen de Europese grondwet, naar aanleiding van de Europese top van Barcelona in januari 2005, de mobilisaties van de vrouwenbeweging op 8 maart 2005, het voorstel voor een internationale actiedag op 2 april 2005 tegen racisme en voor vrije migratie als alternatief voor het Fort Europa, de acties tegen de G8-top in Schotland in juli 2005... Ook de oproep van de milieu-organisaties om in 2005 een internationale actiedag op poten te zetten rond klimaatwijziging werd opgenomen in het statement van de sociale bewegingen.

Het Europees Sociaal Forum van Londen trok opnieuw tienduizenden andersglobalisten. Om en bij de 25.000 lieten zich registreren als deelnemer en betaalden de toegangsprijs. In de rand van het ESF vonden nog tal van parallelle meetings en activiteiten plaats. De Belgische delegatie op dit ESF was behoorlijk uitgebreid. De vakbonden mobiliseerden zowat 450 militanten en kaderleden. Ogenschijnlijk deden zij hiermee beter dan alle andere Europese vakbonden. De andere organisaties die samenwerken in het Sociaal Forum van België stuurden samen nog eens zo'n 200 mensen naar Londen. De meeste daarvan deden de oversteek naar Engeland gezamenlijk met de drie bussen van het Sociaal Forum van België. Tot slot liepen er in Londen ook nog tientallen Belgen rond die op eigen houtje naar ginder reisden. In totaal waren dus zo'n 700 Belgen aanwezig.

Al bij al verliep de organisatie nog vlot, zeker gezien de moeilijkheden en het gehakketak in het organisatiecomité vooraf. Net op de valreep werd er een oplossing gevonden voor het totale gebrek aan 'free accomodation'. Vijfduizend mensen overnachtten aan een zeer laag prijsje in de Millenniumdome, de immense, prestigieuze en futuristische koepel die gebouwd werd in Greenwich naar aanleiding van de millenniumwissel. Het was immers onmogelijk om een beroep te doen op gemeentelijke sportzalen etc. Die zijn inmiddels allemaal geprivatiseerd. New England, remember...

Het volgende Europees Sociaal Forum zal plaatsvinden in Athene in het voorjaar van 2006. Dit beantwoordt aan de vraag om het ritme van de fora een beetje terug te dringen. Elk jaar een

Europees en een Wereld Sociaal Forum vinden nogal wat bewegingen van het goede teveel. Met een geslaagd ESF achter de rug en Athene als perspectief wordt duidelijk dat het Europees Sociaal Forum een blijver is en in de toekomst zijn rol als katalysator van een Europese sociale tegenmacht zal kunnen blijven spelen.Een formule aan herziening toe?

Bij een aantal aanwezigen op het ESF leefde de idee dat de formule toe is aan vernieuwing. De wereldwijde sociale fora ontstonden uit een reële behoefte. De andersglobaliseringsbeweging zag ergens in de late jaren negentig het daglicht toen de analyses van zeer uiteenlopende sociale bewegingen terug samenvloeiden in een (ten dele) gemeenschappelijke kritiek op het neoliberale beleid en de manier waarop dat beleid wereldwijd wordt opgelegd (ondermeer door ondemocratische internationale instellingen). Naast de specifieke eisen en kritieken die enkel betrekking hadden op het eigen actieterrein ontstond er terug een algemene, systeemkritische benadering. Dat oprukkende antineoliberale bewustzijn vond uiteraard zijn oorspong in de reële gevolgen van het neoliberale beleid maar leidde ook tot groeiende allianties van uiteenlopende krachten, de zogenaamde beweging der bewegingen. Ondermeer Seattle gold als inspirerend actiemodel en tijdens de jaren daarna braken er zowat overal ter wereld acties tegen de neoliberale globalisering uit.

Die reële beweging maakte dat er terug een dringende nood ontstond aan debat. Zowat alles kwam terug op tafel te liggen. Welke strategie voor de beweging? Welke eisenbundel? Welke alternatieven? Welke organisaties? Welke maatschappelijke groepen kunnen de maatschappij veranderen? Er werden ook weer boeken geschreven over strategische en organisatorische kwesties. Dat debat vond zijn uitdrukking in de sociale fora, die op het lijf van de beweging waren geschreven. Sociale fora brengen uiteenlopende bewegingen samen op basis van een antineoliberaal en anti-imperialistisch charter en willen broedplaatsen zijn voor nieuwe allianties, campagnes en acties. Maar de fora zelf beslissen niets, nemen geen initiatieven en hebben als dusdanig geen strategie. Met andere woorden: die sociale fora lieten en laten toe om het debat op een zo breed mogelijke basis in de beweging te voeren zonder noodzakelijkerwijze knopen te moeten doorhakken of de beweging in een onmogelijk ideologisch keurslijf te dwingen.

Die sociale fora toonden inmiddels hun nut overvloedig aan. Eén voorbeeld volstaat: de wereldwijde gecoördineerde actiedag tegen de oorlog in Irak van 15 februari 2003 zou er nooit gekomen zijn zonder het Europees Sociaal Forum van Firenze van 2002 en het Wereld Sociaal Forum van Porto Alegre van 2003. Terwijl de sociale fora echter volgden op een hele reeks van andersglobalistische acties in de hele wereld, leeft vandaag bij sommigen de vrees dat de sociale fora te veel dreigen te verworden tot praatbarakken, die onvoldoende zouden leiden tot nieuwe campagnes, nieuwe allianties en actie.

De kritiek klopt slechts gedeeltelijk. Ook in Londen werden er duidelijke actieafspraken vastgelegd, niet enkel door de Vergadering van de Sociale bewegingen. Toch neemt de idee toe dat er terug meer nood is aan een actiegerichte aanpak. Het Wereld Sociaal Forum van januari 2005 in Porto Alegre zal bijvoorbeeld het geweer van schouder veranderen en een methodologische ommezwaai inluiden. Daar zal het naar verluidt de bedoeling zijn om zowat alle activiteiten te kaderen of te laten uitmonden in concrete campagnes en acties.

De Vierde Internationale tijdens dit ESF

Heel wat militanten van de Vierde Internationale spelen een zeer actieve rol in de voorbereiding en de organisatie van de Europese Sociale Fora. Tijdens het ESF had de Vierde er ook eigen activiteiten. Er werd een Engels/Franse krant gratis

verspreid onder de naam Resistance/Rouge. Op donderdag 14 oktober vond een meeting van de Vierde plaats waaraan zo'n 400 mensen deelnamen. Ken Loach en Alain Krivine namen er het woord naast nog enkele andere vertegenwoordigers van de Vierde uit Engeland, Catalonië en Brazilië.

De Engelse afdeling van de Vierde Internationale neemt deel aan de politieke eenheidsbeweging Respect, die bij de jongste verkiezingen in Groot Londen bijna vijf procent van de stemmen in de wacht sleepte. Ook Respect orga-niseerde een eigen meeting, met ondermeer haar parlementair George Galloway. Aan die meeting namen zo'n 2000 mensen deel. Tot slot orga-niseerde ook de jongerenorganisaties van de Vierde Internationale in Europa samen een activiteit in het kader van het ESF met als thema "Hoe kunnen jongeren de wereld veranderen?"